

Výroční správa
Pol'nohospodárske družstvo Važec

ZA ROK 2021

SME CERTIFIKOVANOU EKO FARMOU

NA SEVERE SLOVENSKA

Ekologické hospodárstvo či hospodárenie priateľské k prírode je nám blízke a aj z týchto dôvodov sme od roku 2005 **certifikovanou EKO farmou**.

Poloha medzi Tatranským národným parkom a Národným parkom Nízke Tatry našu farmu priam predurčuje na ekologické hospodárenie v súlade s prírodou. To, že sa nachádzame aj v chránených územiach, pre našich farmárov znamená hospodárenie v duchu environmentálnej udržateľnosti.

Na poľnohospodárskom družstve Važec vychádzame z rysov krajiny. Jedným z dôležitých faktorov pri ekologickom hospodárení je klíma a nadmorská výška. Priemerná nadmorská výška pôdy nášho družstva je cez 900 m.n.m. čo nás radí medzi najvyššie položené ekofarmy na Slovensku.

V duchu ekologického hospodárstva sa staráme o viac ako 1000 ks hovädzieho dobytku a viac ako 1000 oviec. Na vyše 1 834 hektároch poľnohospodárskej pôdy, ktorú obrábame ekologickým spôsobom, dopestujeme každoročne dostatok krmiva pre naše zvieratá. Pasienkové plochy, sústredené čo najbližšie k družstvu, sú určené najmä pre dojnice. Horské pasienky využívame na pasenie mladého dobytku a na lúkach dorábame objemové krmivo na zimu.

BIO kvality sa držíme aj pri **vlastnej výrobe syrov, bryndze, mäsa, zemiakov** či ďalších **výrobkov z kravského a ovčieho mlieka**.

SKVELÁ CHUŤ

OBSAH:

1. O spoločnosti	7
1.1. Spoločníci spoločnosti.....	7
1.2. Orgány spoločnosti	7
1.3. Hlavný predmet činnosti spoločnosti	8
1.4. Neobmedzené ručenie	8
1.5. Organizačná zložka v zahraničí	8
1.6. Náklady na činnosť v oblasti výskumu a vývoja	8
1.7. Vývoj a stav, v ktorom sa spoločnosť nachádza	9
1.8. Finančné ukazovatele	10
1.9. Stav finančnej situácie	19
1.10. Udalosti, ktoré nastali po skončení účtovného obdobia	19
1.11. Konsolidovaná účtovná závierka.....	19
2. Predpokladaný budúci vývoj	19
3. Vplyv činnosti družstva na životné prostredie.....	20
4. Vplyv činnosti družstva na zamestnanosť	22
5. Záver.....	22

Prílohy:

Príloha č. 1 - Správa nezávislého audítora

Príloha č. 2 - Účtovná závierka podnikateľov v podvojnóm účtovníctve

Príloha č. 3 - Poznámky k účtovnej závierke

1. O spoločnosti

1.1. Spoločníci spoločnosti

Družstvo je dobrovoľným združením a založili ho členovia, ktorí vložili do spoločnosti svoje stroje, sadivá, osivá, pôdu, zvieratá, pracovnú silu, neskôr členský vklad v slovenských korunách. V roku 1993 na základe nových zákonov, Družstvo Važec prešlo transformáciou a vydalo oprávneným osobám podielové listy, ktorými sa zadefinovali majetkové práva. Družstevný podielnícky list je cenným papierom, s ktorým sú spojené práva jeho majiteľa v postavení oprávnenej osoby, s rovnakými právami ako pre členov.

Poľnohospodárske družstvo Važec, Urbárska 72, 03261 Važec, IČO: 00195782 (ďalej len „družstvo“) vzniklo podľa vzorových stanov vyhlásených v Ú. v. zo dňa 25.3.1953, čiastka 43 a uznesením ustanovujúcej členskej schôdze konanej dňa 23.1.1960 a do Obchodného registra bola zapísaná 23.1.1960 (Obchodný register Okresného súdu Žilina, oddiel Dr., vložka č.182/L).

1.2. Orgány spoločnosti

Najvyšším orgánom spoločnosti je **členská schôdza**, tvoria ho riadni individuálni členovia a delegovaní zástupcovia družstva.

Do jeho pôsobnosti patrí meniť stanovy, voliť a odvolávať členov predstavenstva, členov kontrolnej komisie, členov družstevnej rady, schvaľovanie riadnej, mimoriadnej alebo konsolidovanej účtovnej závierky a rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát, rozhodnutie o zvýšení alebo znížení zapisovaného základného imania a o výške členských vkladov, rozhodnutie o základných otázkach koncepcie a rozvoja družstva, rozhodnutie o splynutí, zlúčení, rozdelení, zrušení Družstva alebo zmene právnej formy, rozhodnutie o likvidácii Družstva. V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a stanovami družstva PD Važec.

Členská schôdza sa zvoláva najmenej raz za rok.

Družstvo vykonáva svoju činnosť samostatne a na vlastný účet, pritom na seba berie primerané hospodárske riziko.

Za Družstvo navonok konajú členovia predstavenstva družstva:

- ***Predstavenstvo:***

Ing. Matúš Hoško – predseda predstavenstva

Ing. Milan Špak – podpredseda predstavenstva

Tomáš Bartko – člen predstavenstva

Kontrolná komisia je oprávnená kontrolovať všetku činnosť družstva; prerokúva sťažnosti jeho členov, a pokiaľ tak určujú stanovy, tiež pracovníkov, upozorňuje na nedostatky a vyžaduje nápravy. Zodpovedá iba členskej schôdzi a je nezávislá od ostatných orgánov družstva.

- **Kontrolná komisia:**

Ján Motko

Rastislav Ilavský

Michal Michalko – predseda kontrolnej komisie

1.3. Hlavným predmetom, ktorým sa družstvo od svojho založenia, až po súčasnosť zaoberá je

- **Polnohospodárska výroba,**

Ostatné činnosti družstva sú:

- výroba mliečnych výrobkov
- mäsiarstvo
- ubytovacie služby v rozsahu voľných živností
- obchod s tovarom všetkého druhu v rozsahu voľných živností
- pohostinská činnosť
- neverejná cestná nákladná doprava
- ťažba piesku
- murárske práce
- stolárstvo

Polnohospodárske družstvo Važec je od roku 2005 certifikovanou Eko farmou s dlhoročnou históriou sústredenou na chov kráv a oviec. V súlade s ekológiou vyrába vlastné tradičné slovenské Bio výrobky z kravského a ovčieho mlieka s fantastickou chuťou a kvalitou, bio mäso a bio mäsové výrobky od ekologicky chovaných zvierat.

1.4. Neobmedzené ručenie

Družstvo PD Važec je právnickou osobou, nezodpovedá za záväzky iných právnických subjektov a nie je neobmedzene ručiacim spoločníkom v iných účtovných jednotkách.

1.5. Organizačná zložka v zahraničí

Družstvo Važec nemá kapitálovú účasť v zahraničí, nekontroluje podnik v zahraničí a nemá vytvorenú organizačnú zložku v zahraničí.

1.6. Náklady na činnosť v oblasti výskumu a vývoja

Naša spoločnosť nie je zapojená do realizácie projektu výskumu a vývoja. V roku 2021 nevynaložila a neuplatnila náklady spojené s týmto predmetom plnenia

1.7. Vývoj a stav, v ktorom sa spoločnosť Poľnohospodárske družstvo nachádza

Najvýznamnejšie problémy družstva ako aj malých a stredných podnikov na Slovensku sú:

- nedostatočný dopyt a hľadanie zákazníkov - je podľa prieskumov takmer dva krát viac problémov ako v krajinách EÚ
- prístup k získaniu finančných zdrojov sa na Slovensku zhoršil výraznejšie v minulom roku
- dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily
- regulačný rámec ovplyvňujúci podmienky na podnikanie.
- vysoké výrobné náklady a náklady na pracovnú silu
- silné konkurenčné prostredie

vnútorná úroveň družstva	
silné stránky	slabé stránky
veľký rozsah hodnotného environmentálneho majetku veľký podnikateľský subjekt, konkurencieschopný farmárskemu systému silný komerčný výrobca reálny proces štrukturálnej zmeny mladá veková štruktúra a kvalifikovaný stav pracovnej sily moderná technika program rozvoj vidieka rozsiahle lúky kvalitná voda	zastaralé a opotrebované budovy nedostatok investícií do možností zvyšovania pridanej hodnoty v oblasti spracovania potravín rozptýlené vlastníctvo pôdy nesolventnosť farmárskych subjektov nedostatočne rozvinutá finančná štruktúra, ktorá nie je prispôsobená špecifickým podmienkam a potravinárstvu nízka produktivita práce
vonkajšia úroveň družstva	
príležitosti	ohrozenia
dodržiavanie požiadaviek EU vo výrobných procesoch na poli európskej kvality a hygienických smerníc pre vstup na trh EU zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností budovanie zariadení v prírodnom prostredí budovanie agroturistiky a voľnočasových aktivít poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu zavádzanie marketingových aktivít	sociálne odlúčenie vidieka neschopnosť vytvoriť všeobecný ekonomický a sociálny rozvoj regiónu nízka mobilita pracovnej sily nedoriešené financovanie poľnohospodárstva Klimatické podmienky

1.8. Finančné ukazovatele PD Važec

Zdrojom finančných ukazovateľov PD Važec je účtovná závierka, príloha č. 2. tejto výročnej správy. PD Važec má povinnosť overenia účtovnej závierky nezávislým audítorom, pre rok 2021 bola členskou schôdzou na overenie účtovnej závierky schválená spoločnosť AZ AUDITING, s r.o., Bratislava, IČO: 50624504

• **Neobežný majetok PD Važec**

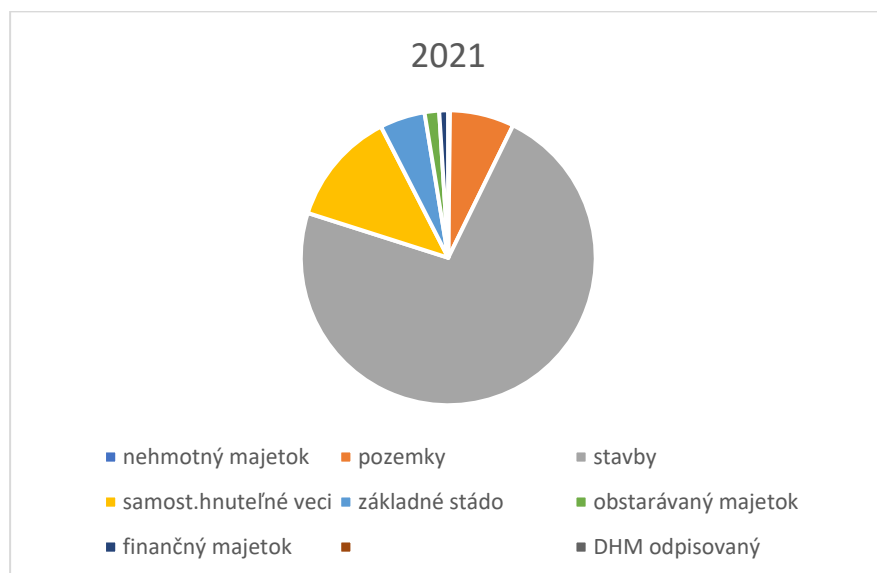
V roku 2021 spoločnosť PD Važec investovala do dlhodobého majetku spoločnosti nasledovne:

- Do strojov a zariadení 84 163 Eur
- Do dopravných prostriedkov toyota Highlander 42 951 Eur
- Nákup zvierat 9 800 Eur
- Nákup pôdy 63 124 Eur
- Preradenie zvierat do základného stáda 163 640 Eur

K 31.12.2021 PD Važec malo takúto štruktúru neobežného majetku:

Štruktúra neobežného majetku k 31.12.2021

	2021
nehmotný majetok	10 742
pozemky	408 205
stavby	4 196 943
samost.hnuteľné veci	724 843
základné stádo	286 409
obstarávaný majetok	92 198
finančný majetok	56 909
DHM odpisovaný	43
spolu	5 776 292

- **Obežný majetok PD Važec**

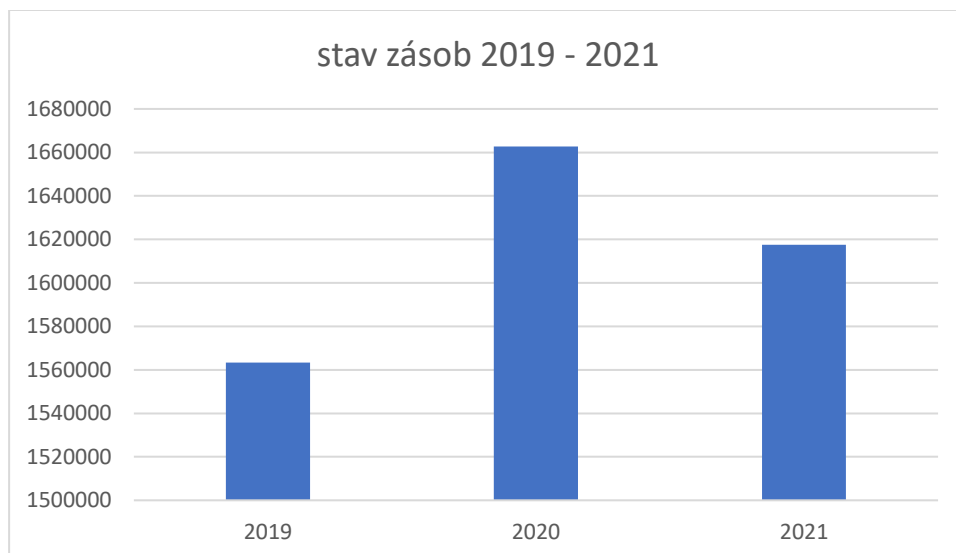
Zásoby

Stav zásob spoločnosti medziročne poklesol. K 31.12.2021 oproti minulému roku, spoločnosť PD Važec znížila celkový stav zásob o 45 107 Eur, predovšetkým stav vlastných krmív.

Stav zásob 2019 – 2021

Stav zásob 2019 - 2021

	2019	2020	2021
spolu	1 563 358	1 662 683	1 617 576
materiál	175 518	102 305	132 930
nedokončená výroba RV	225 645	283 973	392 627
výrobky	635 001	695 893	474 617
zvieratá	524 339	573 810	612 196
Tovar	2 855	6 702	5 206
Poskytnuté preddavky na nákup zásob	0	0	0

Pohľadávky

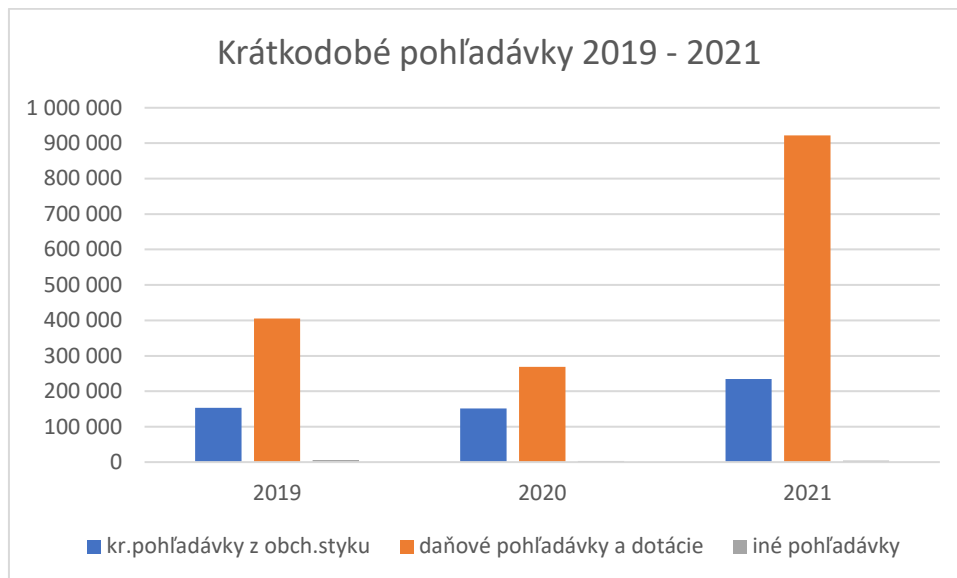
Stav krátkodobých pohľadávok z obchodného styku k 31.12.2021 oproti minulému roku, vzrástol o 83 186 Eur.

Daňové pohľadávky a dotácie k 31.12.2021 oproti minulému roku vzrástli o 652 546 Eur a to z dôvodu, že dotácie za rok 2021 boli schválené až v roku 2022 a aj vyplatené.

Krátkodobé pohľadávky 2019 - 2021

	2019	2020	2021
kr.pohľadávky z obch.styku	153 274	151 174	234 360

daňové pohľadávky a dotácie	404 982	269 142	921 688
iné pohľadávky	6 355	2 973	3 950
spolu	564 611	423 289	1 159 998

PD Važec k 31.12.2021 vykazuje opravné položky vytvorené k nedobytným pohľadávkam v hodnote 25.590,- eur.

• **Zdroje financovania spoločnosti v roku 2021**

V roku 2021 spoločnosť PD Važec uzatvorila nové zmluvy o úvere, z ktorých získala peňažné prostriedky v sume 1 219 154 Eur.

Ďalšie finančné prostriedky získala spoločnosť z vyplatených investičných dotácií na poľnohospodárstvo v sume 1 095 850 Eur, podľa tabuľky nižšie.

Finančné prostriedky na plynulý chod prevádzky poskytla spoločnosť A.B.F. Invest v sume 147 445 Eur.

Družstvo čerpalo prostriedky z pomoci „Pomáhame ľuďom“ vo výške 147 458,- eur.

Dotácie

PD Važec každoročne žiada o priame podpory, ktoré sa vyplácajú zo štátneho rozpočtu SR a refundujú z rozpočtu EU, na chov jariet, bahníc a kôz, na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytku, na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka, na horské oblasti s prírodnými obmedzeniami.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame vývoj vyplácania priamej podpory pre PD Važec za roky 2019 - 2021

Priame podpory pre poľnohospodárstvo 2019 - 2021

	2019	2020	2021
SPOLU	1 076 693	910 805	1 023 300
na plochu	257 875	210 679	206 701
poľn.postupy na klímu a živ.prost.	141 483	115 372	116 778
chov bahníc, jariet a kôz	19 970	15 755	13 565
výkrm vybr.kateg.hovädzí dobytok	36 799	30 437	32 380
kravy na mlieko	106 189	87 126	89 966
vybr. Oblasti s iné obmedzenia	172 852	165 786	224 850
ekologické poľnohosp	153 100	147 763	200 133
agroenviromentálno-klimatické opatr	109 156	64 878	57 230
finančná disciplína	7 933	8 116	11 742
dobré životné podmienky zvierat	45 630	38 351	43 729
chov ohrozených druhov zvierat	16 524	18 360	18 330
VDJ dobytie jednotky	9 182	8 554	7 895

Záväzky

Záväzky predstavujú cudzie zdroje krytia, ktoré spoločnosť musí v budúcich rokoch splatiť. Celkovo spoločnosť PD Važec k 31.12.2021 oproti minulému roku zvýšila stav dlhodobých záväzkov o 155 426 Eur a krátkodobé záväzky zvýšila stav o 745 685 Eur.

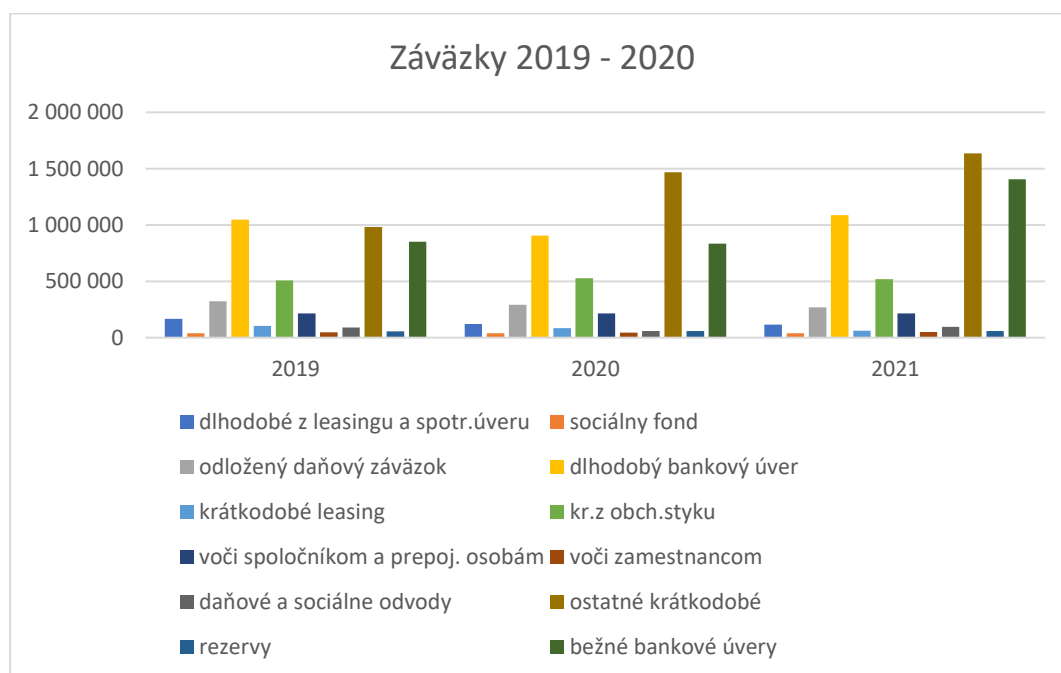
Stav záväzkov z dlhodobého bankového úveru zvýšila o 181 005 Eur, z krátkodobého leasingu znížila stav o 23 139 eur, bežné bankové úvery zvýšila o 569 665 Eur.

Znížila stav záväzkov z dlhodobého leasingu a spotrebných úverov o 3 446 Eur, krátkodobé záväzky z obchodného styku znížila o 8 821 Eur.

Záväzky 2019 – 2021

	2019	2020	2021
Dlhodobé záväzky	1 576 891	1 356 902	1 512 328
dlhodobé z leasingu a spotr.úveru	167 248	120 442	116 996
sociálny fond	38 653	38 253	38 879
odložený daňový záväzok	323 784	291 331	268 572
dlhodobý bankový úver	1 047 206	906 876	1 087 881
 Krátkodobé záväzky	 2 862 307	 3 292 706	 4 038 391
krátkodobé leasing	105 444	83 856	60 717
kr.z obch.styku	508 319	528 588	519 767
voči spoločníkom a prepoj. osobám	216 401	215 206	214 868
voči zamestnancom	48 440	43 428	49 205

daňové a sociálne odvody	90 945	58 740	94 645
ostatné krátkodobé	983 326	1 469 203	1 634 671
rezervy	57 449	58 362	59 530
bežné bankové úvery	851 983	835 323	1 404 988

Bežné bankové úvery PD Važec k 31.12.2021 predstavovali:

- kontokorent VÚB 396 438 Eur,
- kontokorent TB 97 158 Eur,

• **Čistý pracovný kapitál**

V nasledujúcej tabuľke zobrazujeme čistý pracovný kapitál PD Važec za roky 2019 – 2021
Čistý pracovný kapitál predstavuje majetok družstva po odpočítaní jeho záväzkov.

Krátkodobé zdroje

názov	2019	2020	2021
zásoby	1 563 357	1 662 683	1 617 576
krátk. pohľ.z obhc.st	153 274	151 174	234 360
kr.daňové pohľ.a dot	404 982	269 142	921 688
iné kr.pohľ	6 355	2 973	3 950
finančné účty	4 038	8 399	11 600
krátk.záv. Z obch.st	-508 319	-528 588	-519 767
záv.voči zamestn	-48 440	-43 428	-49 205
záv.voči soc poist	-68 728	-38 412	-68 187
kr.daňové záv.	-22 217	-20 328	-26 458

kr.iné záv. (Leas.pôž.)	-1 088 770	-1 553 059	-1 695 388
kr.záv voči spol. zdr.	-156 401	-155 206	-154 868
zav.voči Luky	-60 000	-60 000	-60 000
bežné bank úvery	-851 983	- 835 323	-1 404 988
Suma	- 672 852	-1 139 973	-1 189 687

Dlhodobé zdroje

	2019	2020	2021
neobežný majetok	6 321 265	5 984 143	5 776 291
Zákl.imanie	-436 831	-436 831	-436 831
kapitálové fondy	-1 588 242	-1 588 242	-1 588 242
rezervné fondy	-1 411 543	-1 411 543	-1 410 177
strata min,rokov	538 744	1 018 634	1 434 269
strata bežného roka	342 374	345 543	244 527
dlh.záv. Ost. (leas...)	-167 248	-120 442	-116 996
záväzky zo soc.fondu	-38 653	-38 253	-38 879
odložený daň.závazok	-323 784	-291 331	-268 572
dlhodobé bank.úvery	-1 047 206	-906 876	-1 087 881
suma	3 236 082	2 554 802	2 507 509

• Výnosy

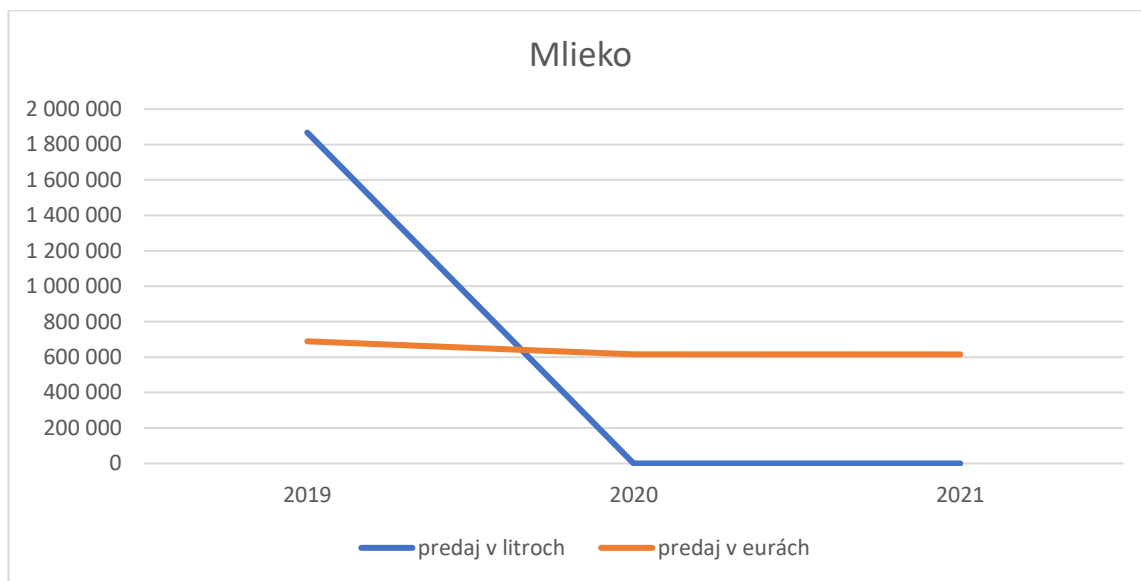
Rozhodujúce pre poľnohospodárov je vývoj cenových hladín poľnohospodárskych komodít, ktoré ovplyvňujú ich tržby a celkové príjmy

MLIEKO

Tržby za predaj kravského mlieka v PD Važec tvoria najdôležitejšiu zložku príjmu hotovostných financií. Tržby za mlieko predstavujú takmer 38 % všetkých tržieb družstva. Ceny na trhu za nákup surového kravského mlieka od poľnohospodárskych družstiev sa od roku 2018 medzimesačne znižujú a nákupné ceny mlieka už nepokrývajú náklady na jeho výrobu. V nasledujúcej tabuľke a grafe zobrazujeme pohyb predaja mlieka PD Važec v litroch, eurách a vývoj ceny mlieka za 1 liter.

Mlieko

	2019	2020	2021
predaj v litroch	1 867 721	1 690 115	1 613 830
predaj v eurách	689 178	615 766	615 373
prepočet ceny na 1 l mlieka	0,3689	0,3643	0,3799

Z uvedených ukazovateľov vidíme, že cena za liter mlieka oproti minulým obdobiam začala stúpať. Takže aj napriek nižšej produkcii to tržby oproti predošlému roku výrazne neovplyvnilo.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad zložiek čistého obratu v PD Važec za roky 2019 – 2021

Čistý obrat 2019 - 2021

	2019	2020	2021
mlieko	689 178	615 766	615 373
syrové výrobky	265 812	287 462	281 681
mäso	202 234	251 603	246 767
rastlinná výroba a zemiaky	24 640	29 528	36 256
živočíšna výroba a zmena stavu	387 757	532 221	244 840
služby a ostatné tržby	59 599	59 354	123 161
tovar bufet	196 013	233 888	249 762
spolu	1 824 187	2 009 822	1 797 840

Najväčšiu zložku tržieb v roku 2021, ako aj minulé roky, predstavovali tržby za predaj kravského mlieka, (34 % z čistého obratu).

Tržby za predaj mlieka v roku 2021 sa oproti roku 2020 znížili o 393 Eur z dôvodu zníženia predaja množstva mlieka o 76 285 litrov.

Tržby z bitúnku za rok 2021 klesli o 4 836 Eur. Predaj mäsa sa už dobre etabloval na trhu, ale z dôvodu COVID19 a následného zatvorenia Gastro prevádzok a škôl tržby klesli.

Rastlinná výroba v roku 2021 predala vlastné zemiaky a iné produkty v hodnote 36 256 Eur.

Prioritou PD je odovzdávanie zvierat do vlastného bitúnku. Iba vyradené kusy idú na predaj.

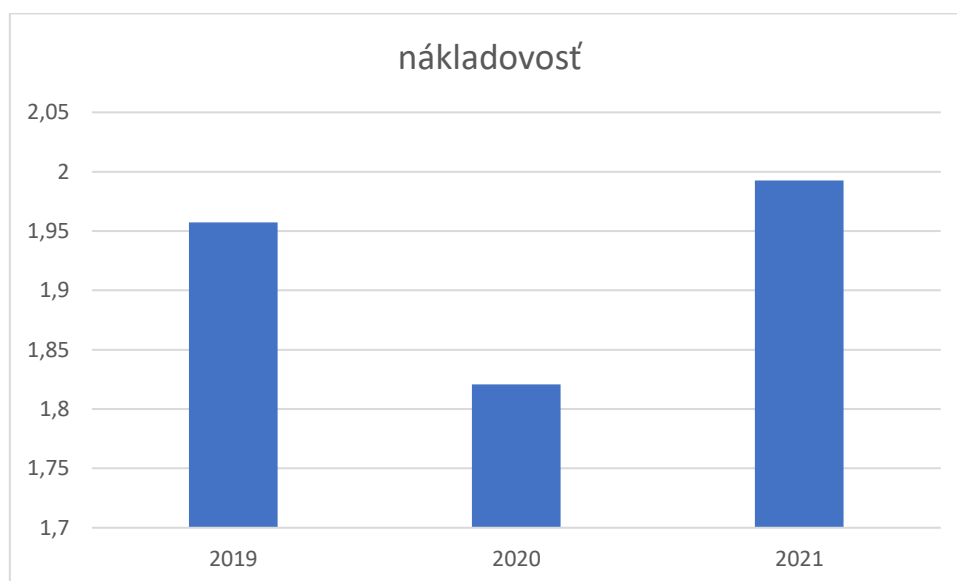
Tržby za predaj tovaru v bufete v roku 2021 oproti roku 2020 vzrástli o 15 874 Eur.

- **Náklady**

Na zabezpečenie plynulej prevádzky, družstvu vznikajú nevyhnutné a iné potrebné náklady. Nákladovosť k čistému obratu v roku 2021 oproti roku 2020 vzrástla o 9 %.

nákladovosť k čistému obratu 2019 -2021

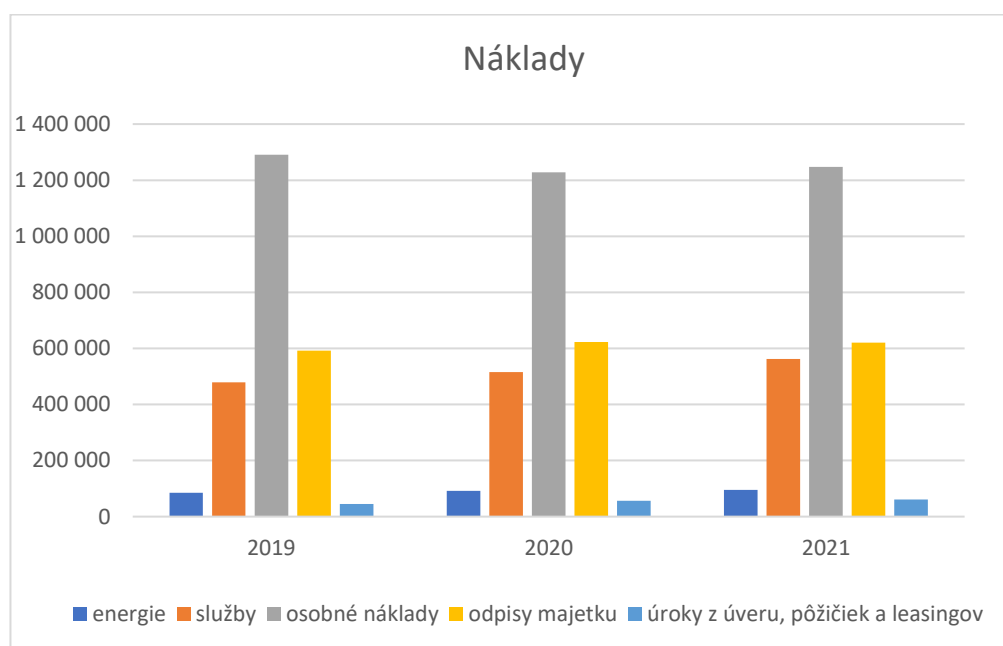
	2019	2020	2021
nákladovosť	1,9573	1,8209	1,9925
náklady	3 570 503	3 659 780	3 582 254
čistý obrat	1 824 187	2 009 822	1 797 840

V nasledujúcej tabuľke a grafe uvádzame vývoj vybraných položiek nákladov za roky 2019 – 2021

Náklady 2019 - 2021

	2019	2020	2021
náklady na prevádzku spolu	3 517 713	3 596 304	3 510 623
z toho:			
energie	85 406	91 376	94 805
služby	478 813	515 428	561 814
osobné náklady	1 290 909	1 227 862	1 247 378
odpisy majetku	592 512	622 871	620 710
finančné náklady spolu	52 808	63 476	71 631
z toho:			
úroky z úveru, pôžičiek a leasingov	45 227	56 293	60 806

Náklady na prevádzku družstva za rok 2021 oproti roku 2020 klesli o 85 681 Eur.

Najväčšiu položku zo všetkých nákladov predstavujú osobné náklady.

V roku 2021 predstavovali 35 % z prevádzkových nákladov.

Osobné náklady v roku 2021 oproti roku 2020 vzrástli o 19 516 Eur.

Na nákup služieb družstvo v roku 2021 oproti roku 2020 vynaložilo viac o 46 386 Eur.

Náklady na úroky z úverov a leasingov vynaložilo družstvo v roku 2021 oproti roku 2020 o 4 513 Eur viac.

1.9. Stav finančnej situácie PD Važec

- **Ukazovatele výnosnosti**

Ukazovateľ výnosnosti vychádza z lepšieho hospodárskeho výsledku. Strata v roku 2021 oproti roku 2020 je nižšia o 101 016 Eur.

Ukazovatele výnosnosti

	2019	2020	2021
EBITDA	295 365	333 621	436 989

- **Návrh na rozdelenie zisku**

Členská schôdza konaná 27.11.2021 schválila návrh na preúčtovanie straty z roku 2020, v plnej výške 345 543 Eur preúčtovať na neuhradenú stratu minulých rokov.

Vedenie spoločnosti predloží návrh na preúčtovanie straty z roku 2021 v plnej výške 244 527 Eur preúčtovať na neuhradenú stratu minulých rokov na schválenie členskej schôdzy.

1.10. Udalosti, ktoré nastali po skončení účtovného obdobia

Po 31. decembri 2021 nenastali také udalosti, ktoré by si vyžadovali zverejnenie alebo vykázanie v účtovnej závierke alebo vo výročnej správe za rok 2021.

1.11. Konsolidovaná účtovná závierka

Poľnohospodárske družstvo Važec je materskou účtovnou jednotkou pre spoločnosť BPS Važec s r.o. a nemá povinnosť zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku. Podmienky pre zostavenie konsolidovanej účtovnej závierky neboli splnené, na základe individuálnej účtovnej závierky PD Važec a individuálnej účtovnej závierky BPS Važec, nedosiahla celková suma majetku 24 miliónov Eur, čistý obrat nebol vyšší ako 48 miliónov Eur a priemerný prepočítaný počet zamestnancov za účtovné obdobie nepresiahol 250, z toho dôvodu družstvo konsolidovanú účtovnú závierku nezostavuje.

2. Predpokladaný budúci vývoj

Podľa finančných predpovedí na rok 2022 vieme, že ceny energií, komodít i služieb budú rásť.

Náklady na zamestnancov budú v roku 2022 vyššie, nielen z dôvodu zvyšovania minimálnej mzdy ale aj povinných príplatkov a iných povinných platieb ako príspevok na rekreáciu, kúpeľnú liečbu a podobne.

Nákupná cena za liter kravského mlieka od poľnohospodárov predpokladá v roku 2022 mierne zvýšenie oproti roku 2021.

Podľa analýz Slovenského hydrometeorologického ústavu sa každým rokom otepľuje a zrážok ubúda alebo sú veľmi nárazové a výdatné. To so sebou následne prináša sucho, ktoré nám bude vyprázdňovať studne a znižovať úrodu alebo záplavy. V každom prípade to prinesie väčšie riziko pre poľnohospodárstvo.

V nasledujúcich rokoch sa bude PD Važec zameriavať na predchádzanie problémov, ktoré všeobecne hrozia z klimatických zmien, skleníkových efektov, z nedostatku vody, z globálneho otepľovania a všeobecnej hrozby sucha. Bude pripravovať opatrenia pre zmiernenie dopadu uvádzaných faktorov na poľnohospodársku výrobu a na ochranu svojich zamestnancov.

3. Vplyv činnosti družstva na životné prostredie

Poľnohospodárstvo zaberá v krajinách EÚ najviac pôdy a ostáva jedným z najdôležitejších hospodárskych odvetví. Štúdia nemeckej Federálnej agentúry pre životné prostredie (UBA) však naznačuje, že takto intenzívne poľnohospodárstvo výrazne škodí životnému prostrediu.

Jedným z najkontroverzejších problémov poľnohospodárstva sú práve emisie skleníkových plynov. Vedci dlhodobo naznačujú, že využívanie úrodných planín, výrub lesov, narastajúca spotreba hnojív ale aj kultivácia zeme a chov zvierat produkujú nadmerné množstvo emisií, tiež upozorňujú na negatívny vplyv používania pesticídov a umelých hnojív na človeka a upozorňujú aj na menej známe vplyvy, ako napríklad hromadný chov zvierat.

Okrem znečistenia poľnohospodárstvo ohrozuje aj biodiverzitu, pretože zaťažuje životné prostredie dusíkom, fosforom a ťažkými kovmi. Viaceré pesticídy navyše zabíjajú nie len parazitický hmyz, ale aj ten užitočný, ako sú napríklad včely. Ďalším negatívnym dôsledkom industrializovaného poľnohospodárstva je úbytok viacerých druhov cicavcov a vtáctva, ktorí v dôsledku ľudskej činnosti stratili prirodzené potravinové zdroje, a výskyt náhlych intenzívnych búrkových zrážok v kombinácii s dlhšími obdobiami sucha výrazne vplýva na vznik erózie

Na strane druhej, poľnohospodárstvo a príroda prehlbujú svoj vzájomný vplyv. Poľnohospodárstvo po celé stáročia prispievalo k vytváraniu a udržiavaniu celej škály hodnotných prirodzených biotopov, ktoré sú domovom pre množstvo voľne žijúcich živočíchov a divo rastúcich rastlín. Poľnohospodárstvo tiež podporuje rôznorodú vidiecku komunitu, ktorá nie je len základným aktívom európskej kultúry, ale hrá nezastupiteľnú úlohu aj pri ochrane životného prostredia.

Jedno z najdôležitejších agro - environmentálnych opatrení vo vzťahu k ochrane životného prostredia je rozvoj ekologickej poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárstvo sa podieľa na záchytoch oxidu uhličitého a jeho následnom ukladaní vo forme organického uhlíka v pôde

Najväčšie výzvy životného prostredia na Slovensku na základe medzinárodného porovnania predstavujú nakladanie s odpadom, kvalita ovzdušia a lesy.

Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľné využívanie.

V SR je každý povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, predchádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.

Naša spoločnosť spĺňa všetky legislatívne požiadavky vplyvajúce na odpadové hospodárstvo, vedie záznamy o nakladaní s odpadom, aktuálny stav odpadového hospodárstva o pôvode odpadu s informáciou o druhu a množstve za určené obdobie.

- **Nebezpečný odpad** – sa zbiera podľa potreby a je odvážaný na jeho ďalšie využitie, resp. zneškodnenie - NO u pôvodcu podľa § 97, ods.1, písm. g zákona č.79/2015 Z. z. o odpadoch. Dňa 04.08.2016 udelený súhlas číslo : OU-LM-OSZP-2016/08132-003 PM. Súhlas vydaný na päť rokov.
- **Živočíšne vedľajšie produkty** - odvoz a likvidáciu zabezpečuje zmluvný externý dodávateľ
- **Ostatný odpad** – je zbieraný do vlastných nádob a odvoz je zabezpečený vlastnou dopravou na skládku odpadu – TOS s.r.o
- **Živočíšne vedľajšie produkty kategórie 3 (kuchynský odpad)** - odvoz a likvidáciu zabezpečuje zmluvný dodávateľ Espik Group s.r.o.
- **Obalový materiál** - plnenie záväzných limitov zhodnocovania a recyklácie odpadov z obalov zabezpečuje NATUR-PACK, a.s.
- **OVZDUŠIE** – v PD Važec sú dva hlavné zdroje znečisťovania ovzdušia a to chov hospodárskych zvierat a plynová kotolňa. Prevádzka družstva je umiestnená v okrajovej časti obce, mimo územia s obytnou funkciou, obyvatelia nie sú obťažovaní zápachom, družstvo má dobré podmienky na rozptyl emisií a zachovanie súčasnej kvality ovzdušia v danej lokalite. Pri prevádzkovaní technologických činností bitúнку a syrárne, pri ktorých vznikajú pachové látky do uzavretých priestorov, nie je zhoršujúcim príspevkom k súčasnej úrovni registrovateľného zápachu.
- **VODA** - PD Važec odoberá podzemnú vodu v zmysle vodného zákona č.364/2004 Z.z. Znečistenie povrchovej vody spôsobuje sústreďovanie splaškovej vody v žumpách, skládka odpadu. Spotreba vody je zabezpečená dvoma studňami a vodovodnou prípojkou, ktorá zásobuje prevádzku pitnou vodou
- **Pôda** – PD rešpektuje normy o dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienkach, vzťahujúcich sa na ochranu pôdy pred eróziou a zachovanie pôdnej organickej hmoty a pôdnej štruktúry. Na kontaminácii našej pôdy sa podieľajú skládky živočíšneho odpadu a emisie z dopravných prostriedkov a poľnohospodárskych strojov a to minimálne.

Cieľom PD Važec pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie je nielen identifikovať významné vplyvy, ale nájsť k nim aj prijateľné riešenie, ktorými sa vybrané javy ochránia, alebo zmiernia dopady na ne. Naša spoločnosť má rad bezpečnostných a protipožiarnych opatrení vyplývajúcich, zo všeobecne záväzných právnych predpisov a technických noriem, aby pomohla zamedziť vzniku neštandardných stavov, ktoré by predstavovali zdroj ohrozenia pre životné a pracovné prostredie.

4. Vplyv činnosti družstva na zamestnanosť

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má dlhodobu klesajúcu tendenciu. Reštitúcia majetku, transformácia družstiev a zmena agrárnej politiky, ale aj . meniaci sa vzdelanostná štruktúra

mali na zamestnanosť v poľnohospodárstve určitý vplyv a poľnohospodárstvo sa usiluje o vytvorenie lepších pracovných príležitostí spojených s technologickými inováciami, vyššou produktivitou a vyššími mzdami, ktoré sú náročnejšie na zručnosti a znalosti zamestnancov.

V PD Važec pri prevádzke rôznorodých činností je potrebné členenie zamestnancov do viacerých oddelení, kvalifikačných skupín, pracovných kategórií a podobne. Správna organizačná štruktúra a správny výber vedúcich zamestnancov, ktorí majú potrebné odborné znalosti a osobné predpoklady niest' zodpovednosť za svoje rozhodnutia, by malo zabezpečiť efektívne fungovanie spoločnosti

Na základe druhu vykonávanej práce, kvalifikácie, funkcie, PD Važec v roku 2021 zamestnávalo priemerne 66 osôb a to :

Robotníci v rastlinnej výrobe	3
Robotníci v živočíšnej výrobe	22
Remeselníci a opravári	16
Ostatní robotníci	8
Vedúci, technickí a adm. pracovníci	14
Ostatní, údržbári, upratovačky	3
Počet osôb pracujúcich na dohodu	11

Z uvedeného stavu bolo 31 žien, 2 pracovníci do 24 rokov veku, 17 pracovníkov 50 a viac rokov veku, 8 pracovníkov s absolvovanou vysokou školou II. stupňa.

5. Záver

V roku 2021 PD Važec zamestnávalo 66 osôb. Obhospodarovalo 1834 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 472,41 ha bola zberová plocha. Vyprodukovalo 852,73 t obilnín a 96,80 t konzumných zemiakov.

Družstvo v roku 2021 chovalo 1130 kusov hovädzieho dobytku, z toho 353 kusov dojnic. Vyprodukovalo 2 163 tis. litrov kravského mlieka, z toho na predaj bolo dané 1 614 tis. litrov kravského mlieka.

Okrem hovädzieho dobytku družstvo chovalo 974 kusov oviec, z toho bolo 556 bahníc. Družstvo z uvedeného stavu oviec vyprodukovalo 42 106 litrov ovčieho mlieka.

Syráreň v roku 2021 spracovala 184 968 litrov kravského mlieka a 42 106 litrov ovčieho mlieka, za syrové výrobky družstvo získalo 351 263 Eur z čistého obratu.

V roku 2021 bitúnok vyrobil 246 767 Eur z čistého obratu.

Čistý obrat družstva PD Važec v roku 2021 oproti minulému roku klesol o 211 981 Eur.

Družstvo v roku 2021 investovalo do modernizácie strojov a zariadení 127 114 Eur do nákupu pôdy 63 124 Eur a do nákupu zvierat 9 800 Eur.

Stav krátkodobého majetku k 31.12.2021 bol nasledovný, znížil sa stav zásob o 45 107 Eur oproti minulému roku a zvýšil sa stav pohľadávok z obchodného styku oproti minulému roku o 83 186 Eur.

Družstvo bude musí neustále čeliť problémom rapídne rastúcich prevádzkových nákladov, nákladom na zamestnávanie, nákladom na propagáciu a predaj svojich výrobkov, rastúcim nákladom na poistenie majetku.

V budúcich rokoch PD Važec neplánuje rozsiahle investície do stavieb a technológií ako minulé roky, ale sústreďí sa na efektívne využitie majetku, na vytvorenie dobrých podmienok pre pracovnú silu a dobrú sociálnu politiku pre svojich zamestnancov, aby tak družstvo vytvorilo lepšiu kvalitu svojich bio výrobkov a stalo sa silným konkurenčným partnerom v SR. Družstvo sa v ďalších rokoch bude zaoberať určovaním správnych cien svojich výrobkov na trhu, vývojom cien kravského mlieka, zrýchlením obrátov svojich zásob, pohľadávok, záväzkov a zvyšovaním predaja svojich výrobkov.

V ďalších rokoch, bude PD Važec prijímať aj rozhodnutia na opatrenia voči globálnym hrozbám, aby eliminovalo riziká sucha a horúčav a zabezpečila plynulý chod a rozvoj poľnohospodárskej výroby.